

รูปแบบและพฤติกรรมในการใช้บริการศาสตร์พยากรณ์

ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

Mind-sets and Behaviors of Instructors in Thai Higher Education Institutions toward the Use of Fortune-telling Services

ปริญญา นาคปฐม¹ และพิทักษ์ ศิริวงศ์²

¹วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา

²คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Email: phitak@ms.su.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบในการใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ และ 2) ศึกษาพฤติกรรมในการใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อหาข้อสรุปเชิงทฤษฎี โดยกำหนดตัวอย่างเชิงทฤษฎีด้วยคุณสมบัติ คือ เป็นอาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ที่มีประสบการณ์ในการใช้บริการศาสตร์พยากรณ์อย่างน้อย 3 ครั้ง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง และแบบสโนว์บอล จำนวน 17 คน เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนาระบบไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และศึกษาเอกสาร ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการให้บริการศาสตร์พยากรณ์ ประกอบไปด้วย 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านประเภทของโหราศาสตร์ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักนิยมศาสตร์พยากรณ์ไพ่ยิปซี (ไพทาโร่ท์) ตัวเลขฐาน 7 และหัตถศาสตร์ (ลายเส้นบนฝ่ามือ) ตามลำดับ (2) ด้านคุณลักษณะของผู้พยากรณ์ โดยพิจารณาจากการแต่งกายที่มีความสุภาพ เรียบร้อย น่าเชื่อถือ และผู้พยากรณ์ต้องมีถิ่นพำนักที่เป็นหลักแหล่ง รวมทั้งเป็นที่รู้จักของคนในชุมชน และ (3) ด้านการทำบุญ/ทำบุญชดเชย ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักจะทำบุญด้วยเงิน สิ่งของ หรือไม่ทำบุญ และ 2) พฤติกรรมในการใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ (1) พฤติกรรม การสืบค้นข้อมูลแหล่งพยากรณ์ โดยสืบค้นข้อมูลจากญาติพี่น้อง และเพื่อนร่วมงานที่ใกล้ชิด (2) พฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ จำแนกได้เป็น 7 กรณี คือ ความสงสัย ไม่ชอบการรอคอย ความกังวล สนับสนุนการตัดสินใจ เกิดปัญหาติดขัดในการดำเนินชีวิต เกิดความอยากรู้อยากลองหรือต้องการท้าทายผู้พยากรณ์ และอยากรู้เหตุการณ์ในอนาคต

(3) พฤติกรรมการสื่อสารกับ ผู้พยากรณ์ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การสื่อสารทางเดียว และการสื่อสารสองทางและ (4) พฤติกรรมทางความเชื่อ และการสะเดาะเคราะห์ นิยมทำบุญใส่บาตร ถวายสังฆทาน สวดมนต์ บวช (พระ ชี พราหมณ์) และเปลี่ยนหรือสัตรีน้ำ ขอสรูปเชิงทฤษฎี คือเมื่อใดก็ตามที่ผู้ให้ข้อมูลหลักมีการกระตุ้นทางพฤติกรรมจากปัจจัยภายใน ได้แก่ ความต้องการ ความปรารถนา และความอยากรู้ เมื่อนั้นจะส่งผลต่อการตัดสินใจในการใช้บริการศาสตร์พยากรณ์มากกว่าปัจจัยภายนอกอันประกอบด้วย สภาพเศรษฐกิจ ครอบครัว และสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน และผลของคำพยากรณ์จะเสริมแรงทางบวกต่อการตัดสินใจ แต่ไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางความเชื่อและแนวคิดของผู้ให้ข้อมูลหลัก

คำสำคัญ: การใช้บริการศาสตร์การพยากรณ์ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

Abstract

The objectives of this qualitative research were to study mind-sets toward the use of fortune-telling services and analyze the behavior of instructors in Thai higher education institutions toward this use. The research was designed to identify a theoretical conclusion of instructors' perceptions. Seventeen participants were selected by purposive sampling and snowball techniques from a sample of instructors in higher education institutions who had at least three experiences of fortune-telling services. The researcher collected data by in-depth interviews, focus groups, participant observations, and document study. Results showed that there were three mind-sets for the use of fortune-telling services; (1) type of astrology - tarot, number, and palmistry, (2) characteristics of fortune-tellers – appropriate dress and location, and (3) service charge – cash, items, and non-donation. The research found four factors that were considered in the use of fortune-telling services; (1) search for information about fortune-tellers' locations with relations and colleagues, (2) decision-making process involved seven factors; wondering, no waiting, worried, supporting the decision, having a problem, challenging fortune-tellers, and being curious about the event in the future, (3) one-way communication and two-way communication, and (4) change one's bad fortune through a ceremony by making merit, chanting, be ordained (as a monk or nun), and to set a bird and/or fish free. The researcher believed that decision-making processes were more affected by internal

behavior factors, such as needs, wishes, and motivation, than by external behavior factors, such as economics, families, and work environments. However, fortune-tellers were a positive reinforcement in the decision-making process, but they did not change beliefs and ideas about key performances.

Keywords: Fortune-telling services; Instructors in Thai higher education institutions

1. บทนำ

โหราศาสตร์เป็นศาสตร์ที่เกิดขึ้นในโลกอย่างยาวนานไม่น้อยกว่า 4,000 ปี โดยค้นพบครั้งแรกในแถบประเทศ อียิปต์ กรีก และอินเดีย แต่พบไม่มีการพบหลักฐานว่าชนชาติใดเป็นผู้ริเริ่มศาสตร์พยากรณ์นี้ จากนั้นได้มีการถ่ายทอดผ่านความรู้ในแถบประเทศทางพม่า เขมร และไทย (โสรัจ แสนศิริพันธ์, 2542) การถ่ายทอดและเผยแพร่ศาสตร์พยากรณ์ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ระบบ (จรัญ พิกุล, 2537) ได้แก่ โหราศาสตร์เคลื่อนที่ หรือที่เรียกว่า โหราศาสตร์สายนะ (Tropical Zodiac หรือ Movable Zodiac) ซึ่งทั่วไปเรียกว่า “โหราศาสตร์สากล” นิยมใช้ทั่วไปแถบตะวันตก (โหราศาสตร์ตะวันตก) และโหราศาสตร์คงที่ หรือที่เรียกว่า โหราศาสตร์นิรายนะ (Sidereal Zodiac หรือ Fixed Zodiac) ซึ่งทั่วไปเรียกว่า “โหราศาสตร์ตะวันออก” นิยมใช้ทั่วไปแถบตะวันออก เช่น ไทย พม่า อินเดีย จีน ฯลฯ

ประเทศไทย นับว่าเป็น “เมืองพุทธ” ศาสตร์การพยากรณ์นี้อาจจะขัดต่อหลักธรรมตามพระพุทธศาสนา ซึ่งพระพุทธองค์ทรงไม่ให้พุทธศาสนิกชนเชื่อในโชคชะตาและโหราศาสตร์ เพราะทำให้มนุษย์หลงงมงายในกิเลส แต่พระพุทธองค์ก็ทรงยอมรับว่าหลักโหราศาสตร์มีความแม่นยำ เพราะพระอัญญาโกณฑัญญะทรงเคยทำนายพระพุทธองค์ว่าจะได้เป็นศาสดาเอกของโลก (กานธนิกา และคณะ, 2553) จากการศึกษาประวัติของโหราศาสตร์ในประเทศไทยพบว่า โหราศาสตร์ได้ถูกนำมาพยากรณ์ตั้งแต่สมัยสุโขทัย ซึ่งพบหลักฐานในศิลาจารึกว่า สมเด็จพระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไท) ทรงบัญญัติโชยติศาสตร์ ซึ่งเป็นแม่บททางโหร และทรงเข้าใจตำราสุริยยาตรอย่างถ่องแท้ จากนั้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาพบว่า กษัตริย์ เจ้าฟ้า ขุนนาง เริ่มหันมาสนใจงานโหราศาสตร์ “ศิวปาคม” จนในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ได้มีกษัตริย์ไทย 4 พระองค์ทรงสนพระทัยทางโหราศาสตร์ ได้แก่ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงคำนวณดวงเมืองให้ตรงกับดวงโลก พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงคำนวณสุริยุปราคา พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงคำนวณปฏิทินประจำปี และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

ทรงพระราชนิพนธ์พระมหาชนก โดยทรงบรรจุดวงชะตาขึ้นไว้ในพระราชนิพนธ์ด้วย (โสรัจ สแนศิริพันธ์, 2542)

ปัจจุบันนี้ ศาสตร์การพยากรณ์มีบทบาทในสังคม และส่งผลความเป็นอยู่ของมนุษย์ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในสังคมไทย ซึ่งมีความเชื่อทางพระพุทธศาสนา และความเชื่อทางโหราศาสตร์ (กฤติกาวัลย์ หิรัญสี, 2554) ซึ่งไม่มีการเจาะจง เพศ อายุ วัย หรือฐานะ เนื่องจากโหราศาสตร์ถูกเลือกเป็นหนึ่งในทางออกของมนุษย์ เมื่อตกอยู่ในภาวะเครียด การดิ้นรนที่จะหาทางออกเพื่อความอยู่รอดของชีวิต และความต้องการजरใจจริง ดังนั้น “หมอดู” จึงถูกเลือกเป็นช่องทางสำหรับการให้คำปรึกษา และทำนายที่มนุษย์ทั่วไปเลือกใช้ (ศูนย์วิจัยกิจการไทย, 2551) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542) นิยามคำว่าของ “หมอดู” ว่าหมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่พยากรณ์ตามหลักโหราศาสตร์โดยมีลักษณะการทำนายที่หลากหลาย ตามการค้นคว้าในศาสตร์ที่แต่ละคนสนใจ และศึกษาจนเกิดความเชี่ยวชาญ ตามกรอบขนบธรรมเนียมแต่ละวัฒนธรรม (เจริญ พิกุล, 2537)

โหราศาสตร์ของไทย สามารถแบ่งออกได้ 12 ประเภท ตามการศึกษาของโสรัจ สแนศิริพันธ์ (2542) ดังนี้ 1. โหราพยากรณ์ ใช้ดาวจรกระทบ เกิดผลขึ้นในชะตาคน 2. โหรากาลชะตา การจับยาม 3. โหราปรากฏการณ์ เช่น สุริยุปราคา จันทรุปราคา มีผลแต่คนในถิ่นนั้นอย่างไร 4. โหราอศุณิม ดูฝน หิมะ อากาศ 5. โหราเวช ดูฤกษ์ การทำคลอด การผ่าตัด การรักษา 6. โหรานคร โหรทำนายดวงชะตาเมือง ความล้มเหลว และความสำเร็จ การทำนายเหตุการณ์ทั้งในและนอกประเทศ 7. โหราฤกษ์ การให้ฤกษ์ประกอบพิธีต่าง ๆ ดวงศิลาฤกษ์ เปิดสภา เปิดอาคาร 8. โหราเกษตร การทำนายทายทักพืชไร่และพืชสวน 9. โหราไสยศาสตร์ การปลุกเสกดวงชะตา พระเครื่อง ยันต์ ตะกรุด ทำเสน่ห์ 10. โหราคอมพิวเตอร์ การบันทึกข้อมูลลงไป รับพยากรณ์ออกมาเป็นรูปแบบสำเร็จ หลัคนา มีปฏิทินโหรบันทึกในซีดี 11. โหรบริหาร การให้คำพยากรณ์ การเลือกตั้ง การแต่งตั้ง การออกคำสั่ง แต่งตั้ง การรับพระบรมราชโองการแต่งตั้ง การลาออก การยุบสภา ฯลฯ 12. โหราสงคราม ให้แม่ทัพที่เป็นศัตรูและดวงเหนือกว่าอีกฝ่ายหนึ่งออกศึกสงครามตามหลักพิชัยยุทธ

ศูนย์วิจัยกิจการไทย (2551) ได้สำรวจรูปแบบของหมอดู ที่ได้รับความนิยมใน 5 อันดับแรก พบว่า ผู้ใช้บริการศาสตร์พยากรณ์สนใจ การคำนวณจากวัน - เดือน - ปีเกิด การพยากรณ์ลายมือ กราฟชีวิต ไฟฟ้าไร และคนทรง ตามลำดับ โดยเน้นรูปแบบการสื่อสารแบบเฉพาะหน้าเท่านั้น แต่เนื่องจากความก้าวหน้า และวิวัฒนาการของเทคโนโลยีทำให้วิธีการดูหมอดูต้องปรับตัวให้ทันกับการเติบโตทางสารสนเทศ จากเมื่อก่อนเป็นการดูหมอดู

แบบเฉพาะหน้า แต่ปัจจุบันนี้ได้เพิ่มช่องทางพยากรณ์ทางอื่น ๆ ได้แก่ การพยากรณ์ผ่านอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ และบริการผ่านระบบอัตโนมัติ เป็นต้น เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมที่ต้องการความสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการเข้าถึงของผู้ต้องการใช้บริการศาสตร์พยากรณ์

โหราศาสตร์การพยากรณ์มีอิทธิพลต่อประชาชนอย่างมาก หากพิจารณาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากผู้คนที่ใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ต้องการที่พึ่งทางใจ และเพื่อหาทางออกให้กับชีวิตของตนเอง โดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2551) ได้สรุป พฤติกรรมการตัดสินใจในการใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ของประชาชน เกิดจากปัญหาต่างๆ ประกอบไปด้วย ด้านการเงิน ครอบครัวยุติธรรม ความรัก การเรียน สุขภาพ และโชคลาภ ทำให้ศาสตร์พยากรณ์นี้ได้รับความนิยมและเติบโตขึ้นมากในปัจจุบัน เพราะถือว่าเป็นทางออกที่สำคัญให้กับผู้ที่เกิดปัญหาในชีวิตด้านต่างๆ (กานธนิภา พรพินดา และพฤกษ์พล ชูณหะวัณ, 2553) โดยกัญชัช ศศิธรรม, (2541) ได้ศึกษาบทบาทของหมอดูในสังคมไทย : กรณีศึกษาเฉพาะเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สาเหตุของการมาใช้บริการหมอดูส่วนใหญ่ เนื่องจากต้องการรับรู้ดวงชะตาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อเสริมสร้างกำลังใจในการดำรงชีพ รวมทั้งเป็นแรงบันดาลใจในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับ บุษบา มณีวรรณ (2538) ได้วิเคราะห์กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างหมอดูอาชีพกับบุคคลต่างฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าหมอดูที่ให้คำพยากรณ์ที่ดี ทำให้ผู้ใช้บริการมองเห็นทางออกของปัญหาต่าง ๆ และเกิดความสบายใจ มีความหวังและกำลังใจ คลายความวิตกกังวลและลดความเครียด เนื่องจากความเชื่อและศรัทธาในตัวผู้ใช้บริการ ที่เชื่อว่าคำแนะนำของหมอดูสามารถนำไปใช้เพื่อประกอบการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชีวิต

จากสภาวะสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้คนไทยเกิดความเชื่อในศาสตร์พยากรณ์ตามลำดับ ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2551) ได้จัดลำดับกลุ่มอาชีพที่นิยมใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ 3 อันดับแรก ได้แก่ ค้าขาย, พนักงานบริษัท และแม่บ้าน นอกจากนี้ ชัยมัย มฤเชษฐ์ (2554) ระบุว่าปัจจุบันกลุ่มคนที่มีการศึกษาสูงตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีความสนใจในการใช้บริการศาสตร์พยากรณ์มากกว่าร้อยละ 50 ซึ่งรวมถึงอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่นับว่าเป็นกลุ่มคนที่มีการศึกษาสูง โดยมีคุณวุฒิขั้นต่ำนระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่าขึ้นไป (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558, 2558) สาเหตุที่ทำให้อาจารย์ใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ส่วนใหญ่เกิดจากความต้องการรับรู้เรื่องราวในอนาคต อันได้แก่ การเลื่อนตำแหน่ง การเพิ่มเงินเดือน เป็นต้น (ผู้จัดการ Online, 2559)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษา รูปแบบ และพฤติกรรมในการใช้บริการ ศาสตร์พยาบาลของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจในรูปแบบการใช้ บริการศาสตร์พยาบาล และศึกษาพฤติกรรมในการใช้บริการศาสตร์พยาบาลของอาจารย์ ในสถาบันอุดมศึกษา โดยผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิทยาการศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) และนำเสนอข้อสรุปเชิงทฤษฎีต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษารูปแบบในการใช้บริการศาสตร์พยาบาลของอาจารย์ใน สถาบันอุดมศึกษา

2.2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการใช้บริการศาสตร์พยาบาลของอาจารย์ใน สถาบันอุดมศึกษา

3. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องศาสตร์พยาบาล

ความเชื่อเป็นส่วนหนึ่งของการตอบสนองทางจิตใจของมนุษย์ เพื่อให้ มนุษย์มีความสุขสบายใจ มีความมั่นคงทางจิตใจในภาวะที่คับขัน หรือมีความไม่มั่นคงทางความคิด (อำไพพร ธนะภูติ, 2549) ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542) นิยาม ความหมายของคำว่า “ความเชื่อ” ไว้ว่า การเห็นตามด้วย ความมั่นใจ หรือความไว้วางใจ ซึ่งสอดคล้องกับ ประยงค์ ลัมตระกูล (2538) กล่าวว่า ความเชื่อ หมายถึง ความคิด ความเข้าใจที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล เมื่อบุคคลมีความเชื่ออย่างใด ความเชื่อนั้นจะเป็นตัวกำหนดให้บุคคลปฏิบัติตามสิ่งที่ตนเชื่อทั้ง ๆ ที่บางครั้งความเชื่อนั้น อาจจะไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง นอกจากนี้ มรรยาท กิจสุวรรณ (2536) กล่าวว่า ความเชื่อเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตน มีอำนาจเหนือความคิดของมนุษย์ อาจจะเป็นผลดีหรือร้ายก็ได้ แต่ความเชื่อก็มีอิทธิพลต่อมนุษย์ทุกยุค ทุกสมัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยแนวคิดทาง ความเชื่อสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทโดยพิจารณาจากมนุษย์เป็นศูนย์กลาง ได้แก่ 1) ความเชื่อเกี่ยวกับตัวมนุษย์เอง เป็นการดูลักษณะของตนเอง และของเพื่อนมนุษย์ 2) ความเชื่อของมนุษย์เกี่ยวกับสิ่งธรรมชาติ เป็นความเชื่อที่มนุษย์มองธรรมชาติในมิติสภาวะ แวดล้อมรอบตนเอง เช่นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่าง ๆ และ 3) ความเชื่อของมนุษย์กับ สิ่งที่เหนือธรรมชาติ โดยมนุษย์เชื่อว่าอำนาจเร้นลับบางอย่างบันดาลให้เกิดขึ้น เช่น ผีสิง เทวดา อาคม เป็นต้น จะเห็นได้ว่าความเชื่อเป็นความรู้สึก และความคิดที่มนุษย์สร้างขึ้น โดย แสดงออกมาในรูปแบบของพฤติกรรม ในการตอบสนองความเชื่อ และพฤติกรรมต่างๆ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ หากความเชื่อดังกล่าวที่เคยเชื่อถือได้เปลี่ยนแปลงไป

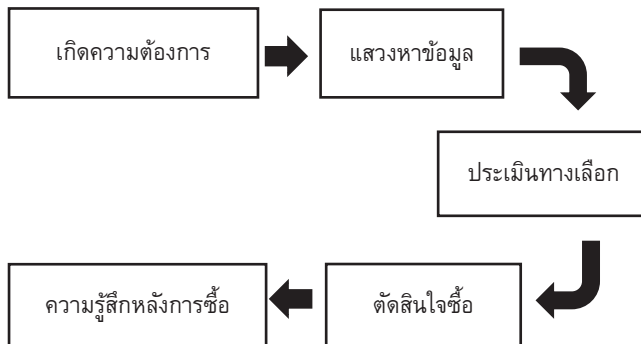
ชันยา นาคบุตร (2556) กล่าวว่า พฤติกรรมความเชื่อด้านโหราศาสตร์ จะเกิดขึ้นเมื่อมนุษย์ประสบกับปัญหาต่างๆ ในการดำเนินชีวิต ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะไม่สามารถหาเหตุผลมาอธิบายได้ ทำให้มนุษย์ต้องพึ่งพากับอำนาจลึกลับ ซึ่งอาศัยความเชื่อทางโหราศาสตร์ในการแก้ปัญหา ทำให้มนุษย์ตัดสินใจใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ โดยจะพึ่งพาหมอดู หรือคนทรง ที่มนุษย์เชื่อว่ามีความสัมพันธ์กับอำนาจที่เหนือธรรมชาติ เพื่อทำนายทายทักตรวจดวงชะตา ที่สำคัญทำให้มนุษย์เกิดความสบายใจ อีกประการหนึ่งที่มนุษย์ต้องการใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ เพราะวามมนุษย์ต้องการรู้เหตุการณ์ต่างๆ ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต รวมทั้งในสิ่งที่ดำรงอยู่ ซึ่งมนุษย์ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า (ม. อึ้งอรุณ, 2549) มนุษย์แต่ละคนจะมีความเชื่อ และความศรัทธาที่ความแตกต่างกัน ทำให้เกิดรูปแบบของศาสตร์พยากรณ์มากมาย โดยคนไทยนิยมใช้บริการศาสตร์การพยากรณ์ ที่นำเอาหลักการของศาสตร์พยากรณ์ทางประเทศตะวันออก และศาสตร์การพยากรณ์ทางประเทศตะวันตก มาประยุกต์เข้าด้วยกันเพื่อส่งผลต่อคำพยากรณ์มีความแม่นยำมากขึ้น (สัจจะ บารมี, 2543) โดยรูปแบบศาสตร์การพยากรณ์ที่ปรากฏในปัจจุบัน ได้แก่ หัตถศาสตร์ (ลายเส้นบนฝ่ามือ), ไพ่ยิปซี (ไพ่ทาโร), ภาทศาสตร์ (พยากรณ์ฝ่าเท้า), นรลักษณ์ศาสตร์ (โหงวเฮ้งพยากรณ์), การพยากรณ์เลข 7 ตัว (พยากรณ์ดวงดาว 7 ดวง และ 9 ดวง) และ กราฟชีวิต (การทำนายแบบฐานเลข 12 ตัว) เป็นต้น

3.2 แนวคิดเรื่องพฤติกรรมการใช้บริการ

พฤติกรรม (Behavior) หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์แสดงออก โดยหมายรวมถึงการแสดงออกทั้งภายใน ได้แก่ การแสดงออกทางจิตใจ เช่น ความคิด ความรู้สึก หรือแรงจูงใจ เป็นต้น และการแสดงออกภายนอก ได้แก่ การแสดงออกทางด้านร่างกาย เช่น เดิน วิ่ง นอน หรือ กระโดด เป็นต้น (ภาณุวัฒน์ ศิวะสกุลราช, 2558) ซึ่งสมจิตร์ ล้วนจำเจริญ (2549) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า พฤติกรรมการใช้บริการ จะมีความหมายครอบคลุมในการศึกษา 3 ประการ ได้แก่ การกระทำของแต่ละบุคคล การได้รับและการใช้บริการทางเศรษฐกิจ และกระบวนการตัดสินใจ

การศึกษาแนวคิดด้านพฤติกรรมการใช้บริการ ซึ่งเป็นการศึกษาร่วมกับกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งเป็นการบูรณาการศาสตร์ที่หลากหลาย เพื่อนำเสนอแนวคิดต่างๆ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ แนวคิดด้านจิตวิทยาทางสังคม ด้านมนุษยวิทยา ด้านเศรษฐศาสตร์ และด้านรัฐศาสตร์ (นภาพรณ คณานุกรักษ์, 2556 และศิวารัตน์ ณ ปทุม และคณะ, 2537) โดยกระบวนการตัดสินใจในการใช้บริการต้องผ่านกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่

เกิดความต้องการ แสวงหาข้อมูล ประเมินทางเลือก ตัดสินใจซื้อ และ ความรู้สึกหลังการซื้อ (ก่อเกียรติ วิริยะกิจพัฒนา และวินัส อัครสิทธิถาวร, 2550) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

นกวรณ คณานุรักษ์ (2556) อ้างถึง Schiffman, Kanuk และ Lazar (2007) ได้เสนอ โมเดลการตัดสินใจของผู้บริโภค (Model of Consumer Decision Making) ที่แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นนำเข้า (Input Stage) โดยผู้บริโภคได้รับอิทธิพลในขั้นนำเข้า 2 แหล่ง ได้แก่ กิจกรรมทางการตลาดและสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งอิทธิพลทั้งสองแหล่งนี้จะมีอิทธิพลต่อการตระหนักถึงความต้องการสินค้าและบริการของผู้บริโภค 2) ขั้นตอนกระบวนการ (Process Stage) เป็นขั้นที่ผู้บริโภคทำการตัดสินใจใช้บริการ โดยปัจจัยหลักเกิดจากปัจจัยด้านจิตวิทยา ได้แก่ แรงจูงใจ การรับรู้ การเรียนรู้ บุคลิกภาพ และทัศนคติ ซึ่งจะส่งผลต่อการตระหนักถึงความต้องการ และ 3) ขั้นผลลัพธ์ (Output Stage) ประกอบด้วย 2 กิจกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากทำการตัดสินใจแล้ว ได้แก่ พฤติกรรมการซื้อ และการประเมินหลังการซื้อ

ฉัตรยาพร เสมอใจ (2550) ได้อธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค โดยผู้บริโภคแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกันในด้านต่างๆ ซึ่งอาจจะมาจากความแตกต่างกันของลักษณะทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคล ดังนั้นการเข้าใจในกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคต้องคำนึงถึงความเหมาะสม โดยสามารถแบ่งปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริโภค ออกเป็น 2 ประการ ได้แก่

- ปัจจัยภายใน (Internal Factors) ได้แก่ ความจำเป็น ความต้องการ ความปรารถนา แรงจูงใจ บุคลิกภาพ ทัศนคติ การรับรู้ และการเรียนรู้ปัจจัยภายใน

- ปัจจัยภายนอก (External Factors) ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ ครอบครัวยุทธศาสตร์ การติดต่อธุรกิจ และ สภาพแวดล้อม

3.3 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาของไทย อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีสถาบันอุดมศึกษาในกำกับทั้งสิ้น 156 สถาบัน แบ่งเป็น 5 กลุ่ม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558) ได้แก่

- 1) มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 19 สถาบัน
- 2) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 62 สถาบัน แบ่งเป็น มหาวิทยาลัย 15 สถาบัน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 9 สถาบัน และมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 สถาบัน
- 3) มหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 43 สถาบัน
- 4) สถาบันเอกชน จำนวน 12 สถาบัน
- 5) วิทยาลัยเอกชน จำนวน 20 สถาบัน

สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจะมีพันธกิจที่หลากหลาย โดยหนึ่งในพันธกิจที่สำคัญ ได้แก่ การผลิตบัณฑิตระดับอุดมศึกษาที่เหมาะสมกับพลวัตของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งต้องดำเนินการตาม ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 โดยมีกลุ่มอาจารย์เป็นผู้กำกับดูแล ซึ่งคำว่า อาจารย์ก็มีชื่อเรียกที่แตกต่างกัน ได้แก่ อาจารย์ประจำ อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์พิเศษ ซึ่งอาจารย์ทั้ง 4 กลุ่ม ได้มีการกำหนดคุณวุฒิทางการศึกษาที่มีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่า (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558, 2558)

4.วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยคุณภาพโดยใช้วิธีวิทยาของการสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) โดยมีฐานคิดเพื่อค้นหารูปแบบ และพฤติกรรมในการให้บริการศาสตราจารย์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยใช้กระบวนทัศน์แบบการตีความนิยม (Interpretivist) โดยการตีความของข้อมูล เพื่อสร้างความเข้าใจทางสังคมของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่ผู้วิจัยเลือกมาศึกษา และกระบวนทัศน์แบบการสร้างสรรคนิยม (Constructivism) เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ในการให้บริการศาสตราจารย์ ซึ่งเป็นกระบวนทัศน์ตามแนวทางของ Charmaz (2006) อ้างโดย ขจรศักดิ์ บัวระพันธ์ (2556) ในการค้นหารูปแบบ และพฤติกรรมในการให้บริการศาสตราจารย์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา นอกจากนี้

การสร้างทฤษฎีฐานรากยังเหมาะในการทำความเข้าใจในมุมมองของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับเรื่องการใช้บริการศาสตร์พยาบาลที่ผู้ให้ข้อมูลหลักมีประสบการณ์ตรง สามารถนำข้อมูลมาประยุกต์เพื่อเป็นองค์ความรู้ในอนาคต และนำไปสู่การสร้างทฤษฎีจากข้อมูลเหล่านั้นได้ ด้วยวิธีการเก็บข้อมูลเก็บทางสังคมศาสตร์ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการศึกษาเอกสาร (Data Analysis) จากนั้นจึงนำข้อมูลมาประยุกต์เพื่อสร้างความเข้าใจ สร้างเป็นมโนทัศน์ จนกระทั่งสร้างทฤษฎีซึ่งถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการศึกษา โดยนำเสนอในเชิงแนวคิด ทฤษฎีทางความคิด (conceptual model) ในรูปแบบของสมมติฐาน เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยได้ศึกษา ทฤษฎีที่ได้จะอธิบายถึงลักษณะของปรากฏการณ์ เงื่อนไขหนึ่งๆ จะนำไปสู่การกระทำหนึ่งใดอย่างไร (ศุภลักษณ์ ผาดศรี และวิไลวรรณ มณีจักร สโนว์, 2555)

4.1 ของเขตการวิจัย

4.1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิทยาการศึกษาทฤษฎีฐานราก โดยมีขอบเขตเนื้อหาที่ต้องการศึกษาใน 2 มิติ ได้แก่ รูปแบบการใช้บริการศาสตร์พยาบาล และศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการศาสตร์พยาบาลของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา โดยผู้วิจัยมีวิธีการเก็บข้อมูลหลายวิธี ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามงานวิจัยว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษามีรูปแบบและพฤติกรรมในการใช้บริการศาสตร์พยาบาลอย่างไร ในระหว่างการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่สังเกตพบระหว่างการดำเนินงานวิจัย และนำมาสรุปเป็นทฤษฎีผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ และตีความอย่างมีเหตุผล

4.1.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยเลือกศึกษากลุ่มอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยที่มีประสบการณ์ทางการใช้บริการทางศาสตร์การพยาบาล อย่างน้อย 3 ครั้ง โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยวิธีการสัมภาษณ์จำนวน 12 คน การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม 1 ครั้ง มีผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 5 คน และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม รวมผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 17 คน มาจากสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 12 แห่ง จากทุกภูมิภาคของประเทศไทย ประกอบไปด้วยเพศชาย 5 คน และเพศหญิง 12 คน มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทจำนวน 15 คน และระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คน ซึ่งมีรายได้ระหว่าง 25,000 - 45,000 บาทต่อเดือน

4.1.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการศึกษาเอกสาร ระหว่างเดือน มีนาคม ถึงเดือนกรกฎาคม 2558

4.2 ผู้ให้ข้อมูลหลักและการเลือกตัวอย่างเชิงทฤษฎี

การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อศึกษารูปแบบ และพฤติกรรมในการให้บริการ ศาสตร์พยาบาลของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้เลือกตัวอย่างเชิงทฤษฎี (Theoretical Sampling) ภายใต้หลักการสำคัญ คือ ผู้ให้ข้อมูลหลักมีคุณสมบัติสอดคล้อง และตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังนั้น ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นอาจารย์ผู้สอนในสถาบัน อุดมศึกษา และมีประสบการณ์ในการให้บริการศาสตร์พยาบาลอย่างน้อย 3 ครั้ง จึงถูกเลือก มาเป็นตัวอย่างเชิงทฤษฎี เนื่องจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเหล่านี้มีประสบการณ์ตรงในการใช้ บริการศาสตร์ การพยาบาล ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจ โดยสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกจากการ บอกเล่า อธิบาย และบรรยาย ในด้านรูปแบบ และพฤติกรรมในการให้บริการศาสตร์พยาบาล ในทุกขั้นตอนของการให้บริการอย่างละเอียด และชัดเจน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว และแบบกลุ่มสนทนา เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการสร้างทฤษฎีต่อไป

ผู้ให้ข้อมูลหลักเชิงทฤษฎี ได้แก่ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ผู้มีประสบการณ์ ในการให้บริการศาสตร์พยาบาลอย่างน้อย 3 ครั้ง เป็นผู้ที่มีแนวคิดที่เป็นปัจเจกชน ไม่หลงเชื่อ ผู้อื่นง่าย ๆ ผู้วิจัยใช้แบบแผนการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ร่วมกับการ เลือกตัวอย่างแบบสโนว์บอล (snow ball) (ประสพชัย พสุนนท์, 2555) กล่าวคือ ผู้วิจัย ได้เลือกอาจารย์ที่มีความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการใช้ บริการศาสตร์พยาบาลอย่างน้อย 3 ครั้งขึ้นไป และได้ขอความร่วมมือเพื่อเข้าไปเก็บข้อมูล การวิจัยด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบตัวต่อตัว ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักบางท่านได้แนะนำและ ประสานงานให้สัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลหลักคนอื่นๆ โดยได้ข้อมูลจำนวน 12 คน ภายหลัง จากการเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้นัดหมายผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 5 ท่าน เพื่อทำการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม โดยมีผู้ช่วยนักวิจัยเป็นผู้ดำเนินรายการสัมภาษณ์ และผู้วิจัย เป็นผู้สังเกตการณ์ร่วม การสัมภาษณ์ตัวต่อตัวแต่ละครั้งใช้ระยะเวลาเพื่อสัมภาษณ์ประมาณ 45 นาที ถึง 1 ชั่วโมง การสิ้นสุดการเก็บข้อมูลจะจบลงลง เนื่องจากไม่มีการเปลี่ยนแปลงของ ข้อมูล ทำให้ข้อมูลมีความนิ่ง ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลมาสรุปเพื่อกำหนดเป็นทฤษฎีฐานรากในการ อธิบายรูปแบบและพฤติกรรมในการให้บริการศาสตร์พยาบาลของอาจารย์ในสถาบัน อุดมศึกษา โดยนำเสนอข้อมูลเชิงบรรยายและพรรณนา

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่สำคัญในการวิจัย คือ ตัวผู้วิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและครบถ้วน ซึ่งตัวผู้วิจัยต้องมีความไวต่อทฤษฎี (Theoretical Sensitivity) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเตรียมตัวในส่วนของการรู้ต่าง ๆ และแก้ไขความรู้สึกหรือความเข้าใจผิดที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการสัมภาษณ์ ด้วยการศึกษารายละเอียด แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการศาสตร์พยาบาล และจัดเตรียมแนวคำถามในการวิจัย โดยใช้คำถามปลายเปิด (open-ended question) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจากการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วนำข้อคำถามที่สรุปได้จำนวน 13 ข้อมาสัมภาษณ์แบบสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Conversational Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งข้อคำถามถูกสร้างขึ้นให้สอดคล้องกับทฤษฎีการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการศาสตร์พยาบาล โดยเน้นที่รูปแบบและพฤติกรรมของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ในส่วนของเครื่องมือในการวิจัยอื่นๆ ผู้วิจัยได้เตรียมเครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกภาพ สมุดจด และปากกา สำหรับการทำวิจัยภาคสนาม

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยและเก็บข้อมูล 3 วิธี ได้แก่ 1) การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบตัวต่อตัว ด้วยแบบสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ จำนวน 12 คน การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม 1 ครั้ง โดยมีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 5 คน และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยเป็นผู้มีบทบาทหลักในการเก็บข้อมูล ด้วยแนวคำถามการสัมภาษณ์ (Interview Guide) 2) การจดบันทึก (Field-note) ในการสนทนาผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อบันทึกเสียงการสนทนาด้วยไอพอดทุกครั้ง โดยให้ความสำคัญกับน้ำเสียงและคำพูดประกอบการสังเกตตามกรอบการตัดสินใจในการเลือกซื้อและเลือกใช้บริการว่ามีความต้องการอย่างไร นอกจากนี้ผู้วิจัยได้จดบันทึกประเด็นสำคัญระหว่างการสัมภาษณ์ที่จำเป็นเพื่อใช้ในการสร้างทฤษฎี โดยพยายามจัดการข้อมูลในรูปแบบแนวคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ ในการให้บริการศาสตร์พยาบาล และ 3) การศึกษาเอกสาร (Document Analysis) เป็นการเตรียมตัวทั้งก่อน ระหว่างเก็บข้อมูล และหลังที่เก็บข้อมูลแล้ว เป็นการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยจากหลายแหล่ง

4.5 จริยธรรมในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษารูปแบบและพฤติกรรมในการให้บริการศาสตร์พยาบาลของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความอ่อนไหวทางความรู้สึกและจริยธรรม จึงให้ความสำคัญต่อขั้นตอนและกระบวนการวิจัย โดยผู้วิจัยเคารพหลักจริยธรรมการวิจัยเพื่อปกป้องผู้ให้ข้อมูล ตามหลักการพื้นฐาน 5 ข้อ

ของทรีคัตต์ นพเกษร (2548) ดังนี้ 1) ผู้ให้ข้อมูลหลักได้รับแจ้งและเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2) ผู้ให้ข้อมูลหลักทราบความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับตนเอง 3) ผู้วิจัยจะรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นอย่างดี 4) ผู้ให้ข้อมูลหลักสมัครใจให้ข้อมูลด้วยความเต็มใจ และ 5) ผู้ให้ข้อมูลหลักทราบชื่อของผู้วิจัยที่อยู่ และการติดต่อในกรณีที่มีคำถาม นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้นัดหมาย วัน เวลา สถานที่ ก่อนการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ทุกครั้ง เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือกับตัวผู้วิจัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่ขอเปิดเผยรายนาม และสถาบันต้นสังกัดของผู้ให้ข้อมูลหลัก

4.6 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของการวิจัย

การตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าใน 3 ด้าน (ทรีคัตต์ นพเกษร, 2548) ได้แก่ 1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นแนวทางสำหรับการยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล และยืนยันว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มาถูกต้องหรือไม่ โดยผู้วิจัยพิจารณาช่วงเวลาที่แตกต่างกัน สถานที่ต่างกัน และบุคคลผู้ให้ข้อมูลแตกต่างกัน แล้วนำมาพิจารณาว่าข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ 2) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) โดยมีผู้ช่วยนักวิจัยช่วยในการสอบถามข้อมูลแทนที่จะใช้ผู้วิจัยคน เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลให้แน่ใจว่าเหมือนหรือต่างกันหรือไม่ และ 3) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological triangulation) คือ การใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการศึกษาเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน จากนั้นผู้วิจัยจะสร้างมโนทัศน์ (Concept) ที่แตกต่างไป จากข้อมูลที่รวบรวมมาแล้ว (Negative Case) จนกระทั่งข้อมูลไม่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติม เรียกได้ว่าข้อมูลถึงจุดอิ่มตัว (theoretical Saturation) และนำมาจัดกระทำเพื่อให้ได้ข้อสรุปเชิงทฤษฎีต่อไป

4.7 การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำกับข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยเริ่มจากการถอดเสียงจากการบันทึกเสียง การสัมภาษณ์ออกมาในรูปข้อความโดยบันทึกลงในไฟล์คอมพิวเตอร์แบบคำต่อคำ (Verbatim) ผู้วิจัยอ่านข้อมูลทั้งหมดเพื่อให้เห็นภาพคร่าวๆ จากนั้นนำข้อมูลมาเข้าสู่ขั้นตอน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเปิดรหัส (Open Coding) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก มาแยกเป็นหมวด และหมวดย่อย 2) การหาแก่นของรหัส (Axial Coding) เป็นการกำหนดหมวดหลักจากข้อมูลที่ได้เปิดรหัส พร้อมกับพิจารณาความสัมพันธ์ และสร้างความเชื่อมโยงระหว่างข้อมูล ซึ่งต้องใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการตีความ 3) การเลือกรหัส (Selective Coding) เป็นการจัดหมวดหมู่ต่างๆ และนำหมวดหมู่ที่ได้สร้างขึ้นมามีอธิบายปรากฏการณ์

จากนั้นจึงเชื่อมโยงมโนทัศน์ต่าง ๆ ในรูปของข้อความที่แสดงความเกี่ยวพันกันระหว่างมโนทัศน์ และ 4) การสร้างทฤษฎี (Theory Generation) เมื่อเชื่อมโยงมโนทัศน์ต่างๆ แล้วผู้วิจัยได้นำรหัสต่าง ๆ ที่ได้จากการสร้างข้อเสนอ (Propositions) และข้อสรุปเชิงทฤษฎี (Theoretical generalization) ในที่สุด

5. ผลการวิจัย

การศึกษา เรื่องรูปแบบและพฤติกรรมในการใช้บริการศาสตร์พยาบาลของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ด้านรูปแบบในการใช้ศาสตร์พยาบาลแบ่งออกเป็น 3 ด้าน และด้านพฤติกรรมในการใช้บริการศาสตร์พยาบาล แบ่งออกเป็น 4 ด้าน จากการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม จำนวน 17 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อสรุปเชิงทฤษฎีของรูปแบบและพฤติกรรมในการใช้บริการศาสตร์พยาบาลของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

รูปแบบการให้บริการศาสตร์พยาบาล	พฤติกรรมในการใช้บริการศาสตร์พยาบาล
1. ด้านประเภทของโรคศาสตร์ - ไฟยิปซี (ไฟทาโรห์) - ตัวเลขฐาน 7 - หัตถศาสตร์ (ลายเส้นบนฝ่ามือ) 2. ด้านคุณลักษณะของผู้พยาบาล - การแต่งกาย - ถิ่นพำนัก 3. ด้านการทำบุญ/ คำบูชาครู - เงินสด - สิ่งของ - ไม่บริจาค	1. การสืบค้นข้อมูลของแหล่งพยาบาล - สอบถามแบบปากต่อปาก 2. การตัดสินใจใช้บริการศาสตร์พยาบาล - เกิดจากความสงสัย - ไม่ชอบการรอคอยที่ไร้จุดหมาย - มีความกังวล - เพื่อสนับสนุนความคิด - เกิดปัญหาในการดำเนินชีวิต - อยากรู้ยากลอง/ ทำหายความแม่นยำ - อยากรู้เหตุการณ์ในอนาคต 3. การสื่อสารกับผู้พยาบาล - การสื่อสารทางเดียว - การสื่อสารสองทาง 4. ความเชื่อ และการสะเดาะเคราะห์

5.1 รูปแบบการใช้บริการศาสตร์พยากรณ์

5.1.1 ด้านประเภทของโหราศาสตร์

ผู้วิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเชื่อในศาสตร์พยากรณ์มากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ โดยผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่นิยมการใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ 3 ลักษณะ ได้แก่ ไพ่ยิปซี (ไพ่ทาโร่) ตัวเลขฐาน 7 และหัตถศาสตร์ (ลายเส้นบนฝ่ามือ)

5.1.1.1 ไพ่ยิปซี (ไพ่ทาโร่) เนื่องจากมีแหล่งที่พยากรณ์ และจำนวนผู้พยากรณ์มากกว่าศาสตร์พยากรณ์ประเภทอื่นๆ โดยการพยากรณ์แบบไพ่ยิปซี (ไพ่ทาโร่) ผู้ให้ข้อมูลหลักอธิบายว่ามีรูปแบบการพยากรณ์ 3 รูปแบบตามการเลือกไพ่ ได้แก่ ไพ่ 10 ใบ ไพ่ 4 ใบ และไพ่ 1 ใบ โดยการพยากรณ์แบบเลือกไพ่ 10 ใบ เป็นการพยากรณ์แบบมาตรฐานที่สุด เพื่อตรวจสอบดวงชะตาของผู้ให้ข้อมูลหลักในทุกเรื่องแบบรวม ๆ ได้แก่ การเงิน การงาน การเรียน ความรัก สุขภาพ การเดินทาง เป็นต้น ส่วนการพยากรณ์โดยเลือกไพ่ 4 ใบ เป็นการพยากรณ์ที่เลือกพยากรณ์เฉพาะด้านที่อยากรู้ โดยคำถามที่ผู้ให้ข้อมูลหลักนิยม ได้แก่ การงาน การเงิน สุขภาพ และครอบครัว (สำหรับผู้ให้ข้อมูลหลักที่แต่งงานแล้ว) หรือความรัก (สำหรับผู้ให้ข้อมูลหลักที่ยังไม่ได้แต่งงาน) และการพยากรณ์โดยเลือกไพ่ 1 ใบ เป็นการพยากรณ์ที่รวดเร็ว โดยผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนมากต้องการถามในคำถามที่มีความเฉพาะเจาะจงมากเป็นพิเศษ โดยผู้ให้ข้อมูลหลักนิยมถามเกี่ยวกับ การงาน หรือการเงิน ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักนิยมใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ไพ่ยิปซี ด้วยวิธีการเลือกไพ่ทั้ง 3 วิธี โดยเรียนการพยากรณ์จากการเลือกไพ่ 10 ใบ ไพ่ 4 ใบ และไพ่ 1 ใบ ตามลำดับ

5.1.1.2 การพยากรณ์แบบตัวเลขดวง เลข 7 ตัว ซึ่งการพยากรณ์รูปแบบนี้มีวิธีพยากรณ์หลายแบบ แต่ผู้ให้ข้อมูลหลักนิยมการ ดูดวงเลข 7 ตัว 4 ฐาน และ ดวงเลข 7 ตัว 9 ฐาน โดยหลักการของการพยากรณ์รูปแบบนี้ เป็นการถอดดวงชะตาชีวิตจาก วัน-เดือน-ปีเกิด ของผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยสามารถพยากรณ์พื้นดวงของเจ้าของดวงนั้นเป็นอย่างไร ดีหรือร้าย มีเรื่องเด่น หรือจุดด้อยอย่างไร รวมทั้งสามารถบอกถึงดวงชะตาในแต่ละช่วงอายุว่าจะเกิดอะไรขึ้น ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้า และเตรียมตัวกับสิ่งที่เกิดขึ้นตามคำพยากรณ์ แต่สาเหตุที่ไม่เป็นที่นิยมจากผู้ให้ข้อมูลหลัก เนื่องจากการพยากรณ์รูปแบบนี้ต้องมีข้อมูลของเวลาเกิดที่แน่นอน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนมากไม่ทราบเวลาเกิดที่ถูกต้อง จึงมีความกังวลกับผลการพยากรณ์ที่อาจผิดพลาด ทำให้ไม่มีความแม่นยำในศาสตร์นี้

5.1.1.3 หัตถศาสตร์ (ลายเส้นบนฝ่ามือ) เป็นโหราศาสตร์ที่ผู้ให้ข้อมูลหลักนิยม โดยผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีประสบการณ์กล่าวว่า เส้นลายมือ ก็คือ “แผนที่ชีวิตที่บันทึก

ไว้ในฝ่ามือ” โดยการพยากรณ์หัตถศาสตร์ สามารถพยากรณ์ได้ทุกส่วนของฝ่ามือ ได้แก่ ลักษณะของมือ นิ้วมือ ขนาดของนิ้วมือมือ ความแข็งหรือนุ่มของมือ เนินในมือ เส้นลายมือ และเครื่องหมายต่างๆ ปรากฏในฝ่ามือ โดยคำพยากรณ์ที่เกิดขึ้นส่วนมาก จะเกี่ยวกับการศึกษา สุขภาพ ความสำเร็จ ครอบครัวย (สามี บุตร/ธิดา) ความร่ำรวย อำนาจ และวาสนา เป็นต้น แต่สาเหตุที่ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ไม่นิยมในศาสตร์การพยากรณ์รูปแบบนี้ เพราะว่ามีแหล่งที่พยากรณ์น้อย และมีแนวคิดที่ว่าผู้พยากรณ์ต้องมีประสบการณ์ที่สูงมาก ในการพยากรณ์โดยพิจารณาจากการใช้คำพูดในการพยากรณ์ รวมทั้งวิทยุของผู้พยากรณ์อีกด้วย

5.1.2 ด้านคุณลักษณะของผู้พยากรณ์

ผู้ให้ข้อมูลหลักจะสนใจในการใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ โดยพิจารณาจากคุณลักษณะของผู้พยากรณ์ 2 ลักษณะ ได้แก่ คุณลักษณะด้านการแต่งกาย และคุณลักษณะถิ่นพำนัก

5.1.2.1 คุณลักษณะด้านการแต่งกาย ผู้ให้ข้อมูลหลักจะมีความเชื่อถือของผู้พยากรณ์โดยพิจารณาจากลักษณะการแต่งกาย ต้องสุภาพมีความสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับวิทยุ

- ผู้พยากรณ์เพศชาย ผู้ให้ข้อมูลหลักจะพิจารณาความน่าเชื่อถือของผู้พยากรณ์จาก การการสวมเสื้อและกางเกงด้วยชุดสีขาว หรือเสื้อและกางเกงขาวาวที่สุภาพเรียบร้อยเหมาะสมแก่วิทยุ โดยไม่ใส่กางเกงยีนส์ ไม่ใส่เสื้อกล้าม ไม่ใส่เสื้อยืดคอกกลม นอกจากนี้ ควรตัดผมให้เรียบร้อย ไม่มีการไว้หนวดเคราให้รุงรัง หน้าตาสะอาดสะอ้าน

- ผู้พยากรณ์เพศหญิง ผู้ให้ข้อมูลหลักจะพิจารณาความน่าเชื่อถือของผู้พยากรณ์จาก การการสวมเสื้อและกระโปรงสีขาว หรือเสื้อและกางเกงขาวาวหรือกระโปรงยาวที่สุภาพเรียบร้อยเหมาะสมแก่วิทยุ ไม่สวมกระโปรง/ กางเกงสั้น เสื้อสายเดี่ยว หากผู้พยากรณ์มีผมยาวควรมัดผม หรือหวีผมให้เรียบร้อย ไม่แต่งหน้าด้วยเครื่องสำอางที่มีสีฉูดฉาด ไม่สวมเครื่องประดับที่มีสีฉูด และจำนวนที่มากเกินไป เล็บมือต้องตัดให้สั้น และไม่มีการทาสีเล็บ

5.1.2.2 คุณลักษณะถิ่นพำนัก ผู้ให้ข้อมูลหลักนิยมที่จะเดินทางไปหาผู้พยากรณ์ที่มีถิ่นพำนักเป็นหลักแหล่ง ที่มีถิ่นพำนักอาศัยนั้นเป็นระยะเวลาานมากกว่า 2 ปี และเป็นที่รู้จักของชาวบ้านบริเวณนั้น เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลหลักได้รับข่าวสารที่แตกต่างกันเกี่ยวกับการหลอกลวงของผู้พยากรณ์ผ่านทางสื่อโทรทัศน์ วิทยุและอินเทอร์เน็ต ที่กล่าวถึงความไม่ปลอดภัย ทั้งชีวิตและทรัพย์สิน และการหลอกลวงให้หลงเชื่อและบริจาค รวมทั้งการ

ถูกคุกคามทางเพศ ดังนั้น การที่ผู้พยากรณ์มีถิ่นพำนักที่เป็นหลักแหล่ง และเป็นที่รู้จักของชุมชน จะทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเชื่อถือ หากเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด ก็สามารถติดตามค้นหาตัวผู้พยากรณ์ได้ง่าย

5.1.3 ด้านการทำบุญ/ บูชาครู

การใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ส่วนใหญ่ ผู้ให้ข้อมูลหลักจะไม่มีคิดค่าพยากรณ์เป็นจำนวนเงินที่ได้กำหนดไว้ก่อน แต่ผู้พยากรณ์จะบอกให้ทำบุญ หรือบูชาครูตามกำลังศรัทธา โดยค่าพยากรณ์เหล่านี้ ผู้พยากรณ์จะนำไปทำบุญอีกต่อหนึ่ง เพื่อเป็นการแก้เคล็ดให้ตัวผู้พยากรณ์ที่นำความลับหรือสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมาเผยแพร่ให้ผู้อื่นรับรู้ และเป็นการต่อชะตาชีวิตให้กับผู้ทำบุญอีกด้วย ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักมีวิธีการทำบุญ หรือบูชาครู ใน 3 กรณี คือ

5.1.3.1 ผู้ให้ข้อมูลหลักยินดีที่จะทำบุญ/ บูชาครู เป็นเงินสด โดยสามารถจ่ายได้สูงสุดไม่เกิน 1,000 บาท และต่ำสุด คือ การบริจาค (แล้วแต่ศรัทธา) แต่ส่วนใหญ่จะทำบุญ/ บูชาครู ระหว่าง 200 - 300 บาท โดยการทำบุญดังกล่าว ขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือ ระยะเวลาที่พยากรณ์ รวมทั้งข้อมูลของการพยากรณ์ว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่เพียงใด

5.1.3.2 ผู้ให้ข้อมูลหลักทำบุญ/ บูชาครู เป็นสิ่งของ เช่น ผลไม้ ไข่ต้ม และเครื่องบูชา ได้แก่ ดอกไม้ ธูปเทียน บายศรี หรือผู้ให้ข้อมูลหลักบางท่าน บริจาคเป็นเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับผู้พยากรณ์ เช่น เบาะรองนั่ง พัดลม เป็นต้น โดยผู้ให้ข้อมูลหลักเชื่อว่าการทำบุญกับผู้พยากรณ์ให้มีที่นั่งสบายจะส่งผลให้ตัวเองมีความสุขสบาย และการบริจาคพัดลม เป็นการสร้างกุศลให้ผู้อื่นที่มาใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ได้คลายร้อน ทำให้ผู้บริจาคมักมีความเป็นอยู่ที่ร่มเย็น

5.2.3.3 ผู้ให้ข้อมูลหลักไม่บริจาคทั้งปัจจัย และสิ่งของ ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลหลักจะปฏิบัติตามข้อนี้ มีสาเหตุเพียงประการเดียว นั่นคือ ผู้พยากรณ์ให้ข้อมูลในการพยากรณ์ที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงของผู้ให้ข้อมูลหลัก ส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลหลักไม่เชื่อถือผู้พยากรณ์ รวมทั้งผู้ให้ข้อมูลบางคนไม่กลับไปใช้บริการอีกด้วย

5.2 พฤติกรรมการใช้บริการศาสตร์พยากรณ์

5.2.1 การสืบค้นข้อมูลของแหล่งพยากรณ์

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักมีช่องทางในการการสืบค้นข้อมูลของแหล่งพยากรณ์เพียงช่องทางเดียว นั่นคือ การสอบถามแบบปากต่อปาก มาจากผู้ให้ข้อมูล 2 แหล่ง ได้แก่ ญาติพี่น้อง และเพื่อนร่วมงานใกล้ชิด เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลหลักเป็น

กลุ่มคนที่มีการศึกษาในระดับสูง กล่าวคือปริญญาโทขึ้นไป ทำให้การตัดสินใจใช้บริการศาสตร์การพยาบาลครั้งแรกค่อนข้างยาก เนื่องจากศาสตร์พยาบาลถูกมองว่าเป็นเรื่องมกมาย ไม่สามารถทดสอบความจริง และตรรกะความคิดที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือได้ แต่เมื่อมีผู้ใกล้ชิดได้ไปใช้บริการ และมีการเล่าสู่กันฟัง พร้อมทั้งเปรียบเทียบสิ่งที่ผู้พยาบาลได้พยาบาลทั้งในอดีต ปัจจุบัน และสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต ทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความสนใจ โดยครั้งแรกร่วมเดินทางไปเป็นผู้สังเกตการณ์ และไตร่ตรองความน่าเชื่อถือด้วยตัวเอง เมื่อผู้ให้ข้อมูลหลักสนใจที่จะใช้บริการศาสตร์พยาบาล ก็จะสอบถามจากญาติพี่น้อง หรือเพื่อนร่วมงานใกล้ชิดที่เคยมีประสบการณ์มาก่อนถึงความน่าเชื่อถือของผู้พยาบาล ถิ่นที่ตั้งของผู้พยาบาล และการทำบุญหรือทำกุศล นอกจากนั้นผู้ให้ข้อมูลหลักจะไม่เดินทางไปใช้บริการศาสตร์พยาบาลตามลำพัง แต่จะร่วมเดินทางไปกับผู้แนะนำ ได้แก่ เพื่อนร่วมงานใกล้ชิด หรือญาติพี่น้องอีกด้วย

5.2.2 การตัดสินใจใช้บริการศาสตร์พยาบาล

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้ให้ข้อมูลหลักนอกเหนือจากปัจจัยภายนอก ซึ่งได้แก่เพื่อนร่วมงาน หรือญาติพี่น้องที่ใกล้ชิดแล้วนั้น ยังมีปัจจัยภายในซึ่งได้แก่ ตัวผู้ให้ข้อมูลหลักเอง คือสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการศาสตร์การพยาบาล โดยพฤติกรรมการตัดสินใจดังกล่าว สามารถจำแนกออกได้ 7 ปัจจัย ได้แก่

5.2.2.1 เกิดจากความสงสัยของผู้ให้ข้อมูลหลักกับเหตุการณ์ต่างๆ เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลหลักมีความสงสัยในบางสิ่ง ซึ่งหาคำตอบไม่ได้ เช่น ทรัพย์สินมีค่าสูญหาย ทำให้ต้องพึ่งพาศาสตร์การพยาบาลในการทำนายว่าสิ่งๆ นั้นอยู่ที่ใด หรือมีใครนำไปซ่อนหรือไม่

5.2.2.2 ไม่ชอบการรอคอยที่ไร้จุดหมาย ได้แก่ การสอบ การเลื่อนขั้นหรือเลื่อนตำแหน่งงาน ความรัก เป็นต้น เพราะบางครั้งการรอคอยสิ่งใดที่ใช้ระยะเวลานาน การหาที่พึ่งทางใจในคำตอบที่ยังไม่มาถึง ก็สามารถช่วยให้ผู้ให้ข้อมูลหลักเกิดความสบายใจได้

5.2.2.3 มีความกังวลในเรื่องราวต่าง ๆ ของชีวิต ได้แก่ ความกังวลเหตุการณ์ในอนาคต โดยส่วนมาก ผู้ให้ข้อมูลหลักจะกังวลในเรื่องของการเรียน (ระดับปริญญาเอก) ว่าจะจบหรือไม่จบ หรือความสุขของครอบครัว เป็นต้น

5.2.2.4 เพื่อสนับสนุนในการตัดสินใจในการลงมือ หรือปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลัก สนใจที่จะสอบถามเกี่ยวกับการแต่งงาน (สำหรับผู้ที่ต้องการสละโสด) และการโยกย้ายงาน เป็นต้นว่าจะส่งผลต่อชีวิตครอบครัว หรืออาชีพ อย่างไร

5.2.2.5 เกิดปัญหาติดขัดในการดำเนินชีวิต ส่วนใหญ่เป็นความกังวลในครอบครัว ที่เกิดปัญหาอาจจะเกิดจากสามี หรือบุตร ทำให้ต้องหาที่พึ่งทางใจ ซึ่งผู้ให้ข้อมูล

หลักบางคนสามารถพบทางออกหลังจากใช้บริการศาสตร์การพยาบาล เช่น การไปปฏิบัติธรรมเป็นเวลา 3 - 7 วัน เป็นต้น

5.2.2.6 เกิดจากความอยากรู้ยากลอง หรือท้าทายความแม่นยำของผู้พยาบาล เนื่องจากศาสตร์การพยาบาลเป็นการท้าทายทางวิทยาศาสตร์ซึ่งไม่สามารถหาคำตอบได้จากการทดลอง ผู้ให้ข้อมูลหลักจึงต้องการทดลอง และตรวจสอบหา ความจริงด้วยตนเอง

5.2.2.7 อยากรู้เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ผู้ให้ข้อมูลหลักจะนิยมพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคตล่วงหน้า เป็นระยะเวลา 5 - 10 ปีข้างหน้า ซึ่งคำถามส่วนใหญ่เกี่ยวกับ ตำแหน่งหน้าที่การงาน สุขภาพร่างกาย รวมทั้งชีวิตครอบครัวอีกด้วย

5.2.3 การสื่อสารกับผู้พยาบาล

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักนิยมให้ผู้พยาบาลอธิบาย และบรรยายเรื่องราวต่าง ๆ ตามศาสตร์พยากรณ์ที่ไปใช้บริการ โดยแบ่งรูปแบบการสื่อสารกับผู้พยาบาลออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การสื่อสารทางเดียว และการสื่อสารสองทาง

5.2.3.1 การสื่อสารทางเดียว เป็นการที่ผู้พยาบาลเป็นผู้บรรยาย และอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ฝ่ายเดียว โดยผู้ให้ข้อมูลหลักจะเป็นผู้รับข้อมูล ตามกระบวนการวิธีการ ขั้นตอน และแนวปฏิบัติเฉพาะตามหลักของรูปแบบการพยากรณ์ในแต่ละศาสตร์ โดยไม่มีการสอบถามระหว่างการพยากรณ์ แต่การสอบถามสามารถเกิดขึ้นหลังจากจบคำพยากรณ์ โดยการสื่อสารวิธีนี้ จะมีข้อคำถามน้อยมากหลังจากจบการพยากรณ์ เนื่องจากผู้พยาบาลจะอธิบายในทุกประเด็นตามแต่ประสบการณ์ของผู้พยาบาล หากมีประสบการณ์มาก ข้อคำถามที่จะเกิดขึ้นหลังการพยากรณ์เสร็จก็จะยิ่งน้อย ในทางกลับกันหากผู้พยาบาลมีประสบการณ์น้อย ข้อคำถามก็มีมากขึ้นตามลำดับ

5.2.3.2 การสื่อสารสองทาง เป็นการที่ผู้พยาบาลอนุญาตให้ผู้ให้ข้อมูลหลักสอบถามเป็นข้อ ๆ ตามแต่ที่ผู้ให้ข้อมูลหลักสงสัย ระหว่างการพยากรณ์ หากผู้ให้ข้อมูลหลักสงสัยในประเด็นใด สามารถซักถามได้ทันที โดยส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลหลักนิยมสร้างข้อคำถามใน 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านการงาน สำหรับผู้ให้ข้อมูลหลักที่ต้องการโยกย้ายงาน เลื่อนตำแหน่งหรือเปลี่ยนงานใหม่ 2) ด้านการเรียน สำหรับผู้ให้ข้อมูลหลักที่ต้องการศึกษาต่อ หรือกำลังศึกษาต่อ 3) ด้านครอบครัว ทั้ง พ่อ แม่ คู่สมรส หรือญาติพี่น้อง 4) ด้านสุขภาพ ทั้งตัวเอง และญาติพี่น้อง และ 5) ด้านความรัก สำหรับผู้ให้ข้อมูลหลักที่ไม่สมรส โดยระยะเวลาในการใช้บริการศาสตร์การพยากรณ์แต่ละครั้ง อยู่ที่ระหว่าง 45 นาที ถึง 1 ชั่วโมง

5.2.4 ความเชื่อ และการสะเดาะเคราะห์

ความเชื่อ และการสะเดาะเคราะห์ถือเป็นเครื่องมือหรือเครื่องบำบัดทางใจ ที่สามารถทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักเกิดความสบายใจ ภายหลังจากการใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ เพราะว่าคำพยากรณ์ที่ได้รับฟังมีทั้งสิ่งที่ดี และไม่ตีความคู่กัน ซึ่งหากเป็นเรื่องราวที่ไม่ดี ก็มีผลต่อความเชื่อ หรือไม่เชื่อของผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยผู้พยากรณ์ก็จะแนะนำวิธีการแก้ไข หรือที่เรียกว่าการสะเดาะเคราะห์ เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักเกิดความสบายใจมากยิ่งขึ้น โดยพฤติกรรมของการสะเดาะเคราะห์ดังกล่าว สามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

5.2.4.1 หากผลการพยากรณ์ตรงกับความเชื่อ และแนวคิดของผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีมาก่อนแล้ว ก็จะส่งผลต่อความเชื่อเพื่อประกอบการตัดสินใจในการทำอะไรสิ่งหนึ่ง เช่น การได้คู่ครอง การเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น ผู้ให้ข้อมูลหลักก็จะทำการเสริมดวงด้วยการทำบุญ ถวายสังฆทาน เป็นต้น

5.2.4.2 หากผลการพยากรณ์ไม่ตรงกับความเชื่อ และแนวคิดของผู้ให้ข้อมูลสามารถแบ่งออกเป็น 2 กรณี ได้แก่ 1) หากผลการพยากรณ์ไม่ตรงกับความเชื่อ และแนวคิดของผู้ให้ข้อมูล ก็ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความเชื่อนั้นๆ หรือการตัดสินใจที่ผู้ให้ข้อมูลหลักตัดสินใจไว้ก่อน และหากผู้พยากรณ์เสนอวิธีการแก้ไขหรือสะเดาะเคราะห์ ก็จะไม่ปฏิบัติตาม และ 2) หากผลการพยากรณ์ไม่ตรงกับความเชื่อ และแนวคิดของผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลหลักจะปฏิบัติตามแนวการแก้ไขหรือสะเดาะเคราะห์ อาจจะปฏิบัติตามด้วยความเชื่อของตนเอง หรือหากต้องปฏิบัติตามก็เพื่อความสบายใจของคนรอบข้างและตัวเอง โดยมีรูปแบบการสะเดาะเคราะห์ที่แตกต่างกัน ได้แก่ ทำบุญใส่บาตร ถวายสังฆทาน ถวายพระพุทธรูป สวดมนต์ บวช (พระ - ชี - พราหมณ์) และปล่อยนกหรือสัตว์น้ำ เป็นต้น

6. อภิปรายผลการวิจัย

การใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักจะมีรูปแบบที่คล้ายกับบุคคลผู้ประกอบอาชีพกลุ่มอื่นๆ โดยประเภทของโหราศาสตร์ที่ผู้ให้ข้อมูลหลักนิยม คือ ไพ่ยิบซี (ไพ่ทาโร่) ตัวเลขฐาน (พยากรณ์ดวงดาว 7 ดวง) และหัตถศาสตร์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับบุษบา มณีวรรณ (2538) ที่กล่าวว่า ประชาชนส่วนใหญ่นิยมการใช้ศาสตร์พยากรณ์ในประเภทของคนทรงเจ้า แต่ผลการวิจัยสอดคล้องกับ ชมัย มรุเชษฐ์ (2545) ที่อธิบายว่า ผู้คนส่วนใหญ่นิยมการใช้การบริการในศาสตร์พยากรณ์ ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ การพยากรณ์ตัวเลขฐาน (วัน-เดือน-ปีเกิด) หัตถศาสตร์ (ดูลายมือ) และดวง (โหงวเฮ้ง) โดยเหตุผลการเลือกใช้บริการไพ่ยิบซี (ไพ่ทาโร่) ของผู้ให้ข้อมูลหลักเนื่องจากมีช่องทางที่การเข้าถึงได้ง่าย และมีสถานที่

พยากรณ์จำนวนมาก เมื่อเทียบกับศาสตร์การพยากรณ์ประเภทอื่น ๆ นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลักยังให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของผู้พยากรณ์ โดยพิจารณาความน่าเชื่อถือของผู้พยากรณ์จากบุคลิกภาพ ได้แก่ การแต่งกาย ทรงผม การแต่งหน้า และสถานที่ในการพยากรณ์ว่ามีความแหลมที่ดึงดูด และต้องเป็นที่รู้จักของคนในชุมชน เพื่อป้องกันการหลอกลวง และการติดตามเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด เช่น การคุกคามทางเพศ การโจรกรรม เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับบุษบา มณีวรรณ (2538) ที่กล่าวว่า ปัจจัยในการเลือกใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ของประชาชน ได้แก่ บุคลิกภาพ สถานที่ทำเล ชื่อเสียง อัตราค่าดู รวมทั้งจะมีการดูแลพนักงานพิกฟิงของผู้พยากรณ์ ปัจจัยสุดท้ายที่เป็นรูปแบบของผู้ให้ข้อมูลหลักในการพิจารณาเพื่อใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ ได้แก่ การทำบุญหรือคำบูชาครู ผู้ให้ข้อมูลหลักจะไม่นิยมทำบุญ หรือบูชาครูด้วยเงินจำนวนมาก ทั้งๆ ที่อาจารย์มีศักยภาพทางการเงินที่สูงเมื่อเทียบกับอาชีพอื่น ๆ ในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับกุลวัฒน์ บัวสวัสดิ์ (2552) ที่กล่าวว่า กลุ่มผู้ที่ชื่นชอบในการพยากรณ์มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูหมอ โดยผู้ใช้บริการศาสตร์พยากรณ์นิยมใช้บริการรูปแบบที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ได้แก่ ศาสตร์พยากรณ์ทางสื่อออนไลน์ที่กำลังเป็นที่นิยมในปัจจุบันการศึกษาพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูลหลักด้านการใช้ศาสตร์พยากรณ์ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักจะไม่มีการสืบค้นข้อมูลแหล่งพยากรณ์จากสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต วารสาร ป้ายประกาศ แต่จะสืบค้นข้อมูลกับคนใกล้ชิดเท่านั้น ได้แก่ เพื่อนร่วมงาน และญาติพี่น้อง ซึ่งขัดแย้งกับกุลวัฒน์ บัวสวัสดิ์ (2552) ที่กล่าวว่า ปัจจุบันคนไทยนิยมหาข้อมูลและใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ตามสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ได้แก่ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ และบริการผ่านระบบอดีตไอเทกส์ โดยพฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักก็ไม่สอดคล้องกับทฤษฎีการตัดสินใจ ดังที่ ก่อเกียรติ วิริยะกิจพัฒนา และวินัส อัสวสิทธิถาวร (2550) ที่กล่าวว่า โดยกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคต้องผ่านกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) เกิดความต้องการ 2) แสวงหาข้อมูล 3) ประเมินทางเลือก 4) ตัดสินใจซื้อ และ 5) ความรู้สึกหลังการซื้อ แต่ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการตัดสินใจของผู้ให้ข้อมูลหลักในการใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) เกิดความต้องการ 2) แสวงหาข้อมูล 3) ตัดสินใจใช้บริการ และ 4) ความรู้สึกหลังการใช้บริการ สาเหตุที่ผู้ให้ข้อมูลหลักไม่มีการประเมินทางเลือก เนื่องจากผู้แนะนำในการใช้บริการศาสตร์พยากรณ์เป็นบุคคลที่ผู้ให้ข้อมูลหลักเชื่อถือ ได้แก่ เพื่อนร่วมงาน และญาติพี่น้องที่ใกล้ชิด และมีประสบการณ์ในการใช้บริการศาสตร์พยากรณ์มาก่อน เมื่อผู้ให้ข้อมูลหลักได้มีการปรึกษาหารือ และฟังตัวอย่างการพยากรณ์ที่ผู้ใกล้ชิดเชื่อถือ ผู้ให้ข้อมูลหลักจะตัดสินใจ

ไปใช้บริการทันที โดยการตัดสินใจไปใช้บริการดังกล่าว ผู้ให้ข้อมูลในศาสตร์พยาบาลครั้งนั้น ต้องร่วมเดินทางไปด้วย

การตัดสินใจในการใช้บริการศาสตร์พยาบาลของผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นการตัดสินใจในการใช้บริการอันเกิดจากปัจจัยภายใน โดยเกิดจากความต้องการ ความปรารถนา และแรงจูงใจ ซึ่งสอดคล้องกับฉัตรยาพร เสมอใจ (2550) ที่อธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจต่อการใช้บริการเกิดจากความต้องการแตกต่างกัน ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยภายในและภายนอก โดยปัจจัยภายในของผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย 7 ประการ ได้แก่ ความสงสัย ไม่ชอบการรอคอยที่ไร้จุดหมาย มีความกังวล เพื่อสนับสนุนความคิดของตนเอง เกิดปัญหาในการดำเนินชีวิต มีความอยากรู้ อยากลองหรือต้องการท้าทายความแม่นยำของผู้พยาบาล และมีอาการเหตุการณ์ในอนาคต นอกจากนี้ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการใช้บริการศาสตร์พยาบาลของอาจารย์มาจาก สภาพเศรษฐกิจ ครอบครัว และสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน โดยผลการศึกษาระหว่างปัจจัยภายในและภายนอกพบว่า ปัจจัยภายใน อันเกิดจากตัวอาจารย์ จะส่งผลให้เกิดการใช้บริการศาสตร์พยาบาลมากกว่าปัจจัยภายนอก

พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างผู้ให้ข้อมูลหลักกับผู้พยาบาลพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักจะมีพฤติกรรมการสื่อสาร 2 ลักษณะ ได้แก่ การสื่อสารทางเดียว และการสื่อสารสองทาง โดยการสื่อสารทางเดียวจะเกิดขึ้นโดยผู้ให้ข้อมูลหลักจะฟังคำพยากรณ์จากผู้พยาบาลจนสิ้นสุด จากนั้นจึงสร้างข้อคำถามในสิ่งที่ตนเองอยากรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ กมลวรรณ จิตเจริญรักษ์ (2549) ที่ศึกษาเรื่องภาษาหมอดูในสังคมปัจจุบัน พบว่า หมอดูจะเป็นผู้เริ่มบทสนทนาก่อน และมีการพูดที่ยาว และต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ จนจบ อาจจะมีการแทรกข้อคำถามจากผู้ใช้บริการบ้าง แต่พบไม่บ่อยโดยผู้พยาบาลจะแบ่งบทสนทนาเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การเกริ่นนำ การทำนาย และการจบการสนทนา และการสื่อสารสองทางที่ผู้ให้ข้อมูลหลักจะถามคำถามตลอดเวลา ระหว่างที่ผู้พยาบาลดำเนินการพยากรณ์ ซึ่งพบเพียงกรณีเดียวจากกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลหลัก เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลหลักมีประสบการณ์การพยากรณ์มานาน ดังนั้นพฤติกรรมการสื่อสารจึงไม่ต้องการฟังคำพยากรณ์พื้นฐาน แต่ต้องการสอบถามในประเด็นที่ตนเองอยากรู้ หรือสงสัยเพื่อให้ได้คำตอบที่เร็วที่สุด

นอกจากนี้พฤติกรรมด้านความเชื่อ และการสะเดาะเคราะห์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก จะเกิดขึ้น 2 กรณี ได้แก่ เมื่อผลการพยากรณ์ตรงกับความเชื่อ และความคิดของผู้ให้ข้อมูลหลักจะเกิดพฤติกรรมการทำบุญเพื่อเป็นการเสริมดวงให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากผู้ให้ข้อมูลหลัก ไม่เห็นด้วยกับผลการพยากรณ์ก็จะมีการแสดงออกทางพฤติกรรม 2 วิธี ได้แก่ 1) ผู้ให้ข้อมูลหลักไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้พยาบาล และ 2) ผู้ให้ข้อมูลหลักปฏิบัติตาม

คำแนะนำของผู้พยากรณ์ แต่การปฏิบัติตามเป็นไปแบบไม่สมัครใจ เพื่อเป็นการสร้างความสบายใจให้กับคนรอบข้าง ได้แก่ เพื่อนร่วมงาน หรือญาติพี่น้อง โดยวิธีการในการสะเดาะเคราะห์ของผู้ให้ข้อมูลหลักก็จะแตกต่างกันไป ได้แก่ ทำบุญใส่บาตร ถวายสังฆทาน สวดมนต์ บวช (พระ - ชี - พราหมณ์) และปล่อยนกหรือสัตว์น้ำ

7. ข้อสรุปเชิงทฤษฎี

ข้อสรุปเชิงทฤษฎีของการวิจัย มีดังนี้

7.1 เมื่อใดก็ตามที่ผู้ให้ข้อมูลหลักเกิดมีพฤติกรรมความสงสัย การรอคอยที่ไร้จุดหมาย ความกังวล ต้องการเหตุผลสนับสนุนความคิด เกิดปัญหาในการดำเนินชีวิต อยากรู้อยากลอง/ ทำหายความแม่นยำ และอยากรู้เหตุการณ์ในอนาคต เมื่อนั้นผู้ให้ข้อมูลหลักจะใช้บริการศาสตร์การพยากรณ์

7.2 เมื่อใดก็ตามที่ผู้ให้ข้อมูลหลักมีแรงกระตุ้นพฤติกรรมจากปัจจัยภายใน ได้แก่ ความต้องการ ความปรารถนา และแรงจูงใจ เมื่อนั้นจะส่งผลต่อการตัดสินใจในการใช้ศาสตร์พยากรณ์มากกว่าแรงกระตุ้นพฤติกรรมจากปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ ครอบครัวยุค และสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน

7.3 เมื่อใดก็ตามที่ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเชื่อ หรือแนวคิดในเรื่องที่ต้องการพยากรณ์อยู่แล้ว เมื่อนั้นคำพยากรณ์ที่เหมือนกันจะส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจมากขึ้น แต่ในทางตรงข้ามถ้าผู้พยากรณ์มีแนวคิดที่ตรงข้ามกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้ให้ข้อมูลหลักก็เชื่อในแนวคิดของตนเอง

7.4 เมื่อใดก็ตามที่ผู้ให้ข้อมูลหลักเกิดความต้องการใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ เมื่อนั้นญาติพี่น้องและเพื่อนร่วมงานจะมีผลต่อการตัดสินใจในการใช้บริการ

8. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีสาระสำคัญที่นำมาอภิปรายผลใน 2 หัวข้อตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังนี้

8.1 รูปแบบการให้บริการศาสตร์พยากรณ์ แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่

8.1.1 การให้บริการศาสตร์พยากรณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านประเภทของโหราศาสตร์ โดยผู้ให้ข้อมูลหลักนิยมใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ในรูปแบบ ไพ่ยิบซี (ไพ่ทาโร่) ตัวเลขฐาน 7 และหัตถศาสตร์ (ลายเส้นบนฝ่ามือ) ตามลำดับ

8.1.2 รูปแบบด้านคุณลักษณะของผู้พยากรณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักจะพิจารณาในการใช้บริการศาสตร์พยากรณ์จากผู้พยากรณ์ใน 2 ลักษณะ คือ การแต่งกายต้องมี

ความสุภาพ เรียบร้อย และมีความน่าเชื่อถือ และอีกประเด็น คือ ถิ่นพำนัก โดยต้องมีทำเลที่ตั้งเพื่อใช้ในการพยากรณ์ที่แน่นอน และเป็นที่รู้จักของผู้คนในชุมชน

8.1.3 รูปแบบการทำบุญ/ บูชาครู ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักจะมีการทำบุญหรือบูชาครูด้วยเงินสดที่มีมูลค่าไม่เกิน 1,000 บาท หรือ บริจาคเป็นสิ่งของ ได้แก่ พัดลม ผ้านรองนั่ง เป็นต้น เพื่อความสะดวกสบายให้กับผู้ที่มาใช้บริการต่อไป หรือไม่มีการทำบุญ/ บูชาครู เนื่องจากผลพยากรณ์ไม่ตรงกับทิศทางแนวคิดของผู้ให้ข้อมูลหลัก

8.2 พฤติกรรมการใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่

8.2.1 ผู้ให้ข้อมูลหลักมีพฤติกรรมการสืบค้นข้อมูลของแหล่งพยากรณ์เพียงช่องทางเดียว คือ การสอบถามข้อมูลจากบุคคลใกล้ชิด ได้แก่ ญาติพี่น้อง และเพื่อนร่วมงาน

8.2.2 การตัดสินใจใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ เกิดความต้องการ แสวงหาข้อมูล ตัดสินใจใช้บริการ และ ความรู้สึกหลังการใช้บริการ

8.2.3 ผู้ให้ข้อมูลหลักมีวิธีการสื่อสารกับผู้พยากรณ์ใน 2 ลักษณะ ได้แก่ สื่อสารทางเดียว ซึ่งผู้พยากรณ์จะเป็นฝ่ายให้ข้อมูลฝ่ายเดียว แต่ผู้ให้ข้อมูลจะถามคำถามเมื่อการพยากรณ์จบลง และ การสื่อสารสองทาง โดยผู้ให้ข้อมูลหลักจะถามคำถามเพื่อให้ผู้พยากรณ์ตอบซึ่งจะตรงกับความต้องการของผู้ให้ข้อมูลหลัก และมีความรวดเร็วในการพยากรณ์

8.2.4 ความเชื่อ และการสะเดาะเคราะห์ จะมีการสะเดาะเคราะห์ในกรณีที่ผลการพยากรณ์ออกมาไม่ดี แต่การสะเดาะจะไม่ได้กระทำด้วยความสมัครใจ แต่จะทำได้เพื่อความสบายใจของคนรอบข้าง แต่หากผลพยากรณ์ดี ผู้ให้ข้อมูลหลักจะทำการเสริมดวงด้วยการทำบุญใส่บาตร ถวายสังฆทาน สวดมนต์ บวช (พระ - ชี - พราหมณ์) และปล่อยนกหรือสัตว์น้ำ เป็นต้น

นอกจากนี้การวิเคราะห์พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า ปัจจัยภายในมีผลต่อการเสริมแรงทางบวกในใช้บริการศาสตร์พยากรณ์มากกว่าปัจจัยภายนอก โดยปัจจัยภายในดังกล่าวเกิดจากตัวผู้ให้ข้อมูลหลัก อันประกอบไปด้วย ความต้องการ ความปรารถนา และแรงจูงใจ ในการใช้บริการศาสตร์มากกว่าปัจจัยภายนอก อันได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ ครอบครัว และสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน โดยพฤติกรรมดังกล่าวไม่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจในความเชื่อ หรือการเปลี่ยนแปลงแนวคิดของผู้ให้ข้อมูลหลัก

9. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

9.1 การศึกษารูปแบบและพฤติกรรมในการใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ หากต้องการตรวจสอบความถูกต้องและความเชื่อมั่นของทฤษฎีที่สร้างขึ้นนี้ ควรวิเคราะห์ด้วยวิจัยเชิงปริมาณเพื่อยืนยันเชิงทฤษฎีด้วยวิธีวิทยาต่างๆ เช่น การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เป็นต้น

9.2 งานวิจัยชิ้นนี้มีประโยชน์ในการศึกษาพฤติกรรมของอาจารย์ในการตัดสินใจใช้บริการศาสตร์พยากรณ์ ที่พบว่าผลคำพยากรณ์จะเสริมแรงทางบวกต่อความคิดความเชื่อ และแรงจูงใจ ในการตัดสินใจ ดังนั้นควรศึกษาต่อว่าการนำผลการตัดสินใจดังกล่าวสามารถเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจ ครอบคลุม และส่งเสริมการทำงานให้ดีขึ้นหรือไม่

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้สำเร็จได้ เพราะความกรุณาของอาจารย์ทั้ง 17 ท่าน ที่ได้สละเวลาในการให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนาแบบกลุ่ม ซึ่งใช้ระยะเวลาเฉลี่ยคนละ 1 ชั่วโมง ผู้วิจัยขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ จิติเจริญรักษ์. 2549. ภาษาหมอดูในสังคมปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- กฤติกาวัลย์ หิรัญสี. 2554. ศึกษาความสอดคล้องของหลักการพยากรณ์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทและวิชาโหราศาสตร์ไทย. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กัญชัช ศศิธร. 2541. บทบาทของหมอดูในสังคมไทย : กรณีศึกษาเฉพาะเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต : สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.
- กานธนิกา พรพินดา และพฤษภทล ชุณหะวัณ. 2553. เปิดดวง เสริมชีวิต แก่กรรมปรับดวงชะตา. กรุงเทพฯ : ฟीलกู๊ด.
- กุลลวัฒน์ บัวสวัสดิ์. 2552. "ธุรกิจหมอดู แม้ลูกค้ายังคงรักดี...แต่เม็ดเงินน้อยลง". วารสารผู้ส่งออก. 22 (515): 99-103.

- ก่อเกียรติ วิริยะกิจพัฒนา และวินัส อัสวสิทธิถาวร. 2550. **พฤติกรรมผู้บริโภค**. กรุงเทพฯ: วังอักษร.
- ขจรศักดิ์ บัวระพันธ์. 2556. **วิจัยเชิงคุณภาพไม่ยากอย่างที่คิด**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). นครปฐม: สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จรัญ พิภูล. 2537. **โหราศาสตร์ 3 ระบบ**. กรุงเทพฯ : เดลฟี.
- เจษฎา นกน้อย. 2554. **การจัดการความหลากหลายในองค์กร: ต้นแบบทางด้านทรัพยากรมนุษย์เพื่อความเท่าเทียมกันของผู้มีอัตลักษณ์หลากหลายทางเพศ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จัตยาพร เสมอใจ. 2550. **พฤติกรรมผู้บริโภค**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ชัย มุขะษฐ์. 2545. " 'หมอตุ' ธุรกิจหมื่นล้าน ชุมทรัพย์ของความเชื่อ!". **นิตยสารเงิน**. 4 (41): 53-56.
- ทวีศักดิ์ นพเพชร. 2548ก. **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เล่ม 1**. นครราชสีมา : โชคเจริญมาร์เก็ตติ้ง. _____ . 2548ข. **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เล่ม 2**. นครราชสีมา : โชคเจริญมาร์เก็ตติ้ง.
- ธัญญา นาคบุตร. 2556. **ความสัมพันธ์ด้านความเชื่อด้านโหราศาสตร์กับความสุขในที่ทำงานของพนักงาน บจก.ธนาคารกรุงไทย สำนักงานใหญ่ สายงานปฏิบัติการ**. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นภวรรณ คณานุรักษ์. 2556. **พฤติกรรมผู้บริโภค**. กรุงเทพฯ : ซีวีแอลการพิมพ์.
- บุษบา มีวรรณ. 2538. **การวิเคราะห์กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างหมออาชีวะกับบุคคลต่างฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558. (2558, 13 พฤศจิกายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 132 ตอนพิเศษ 259 ง, หน้า 2-11.
- ประสพชัย พสุนนท์. 2555. **การวิจัยการตลาด**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ท็อป.
- ผู้จัดการ Online. 2559. **สมาคมโหราศาสตร์ไม่มลาย หมอผ่าตัดพึ่งหมออุแพทย์- วิเศษ เรียนดูดวง!**. http://www.manager.co.th/H_ome/ViewNews.aspx?NewsID=9590000042525. 12 กรกฎาคม.
- ภาณุวัฒน์ ศิวะสกุลราช. 2558. **การพัฒนาดน: หน่วยที่ 2 ปัจจัยพื้นฐานพฤติกรรมมนุษย์**. <http://www.geh2001.ssru.ac.th/file.php/1/u1.pdf>. 21 กุมภาพันธ์.

- ม. อึ้งอรุณ. 2549. **โชคชะตาราศี ปรากฏบนฝ่าเท้า**. กรุงเทพฯ : อรุณรุ่ง.
- มรรยาท กิจสุวรรณ. 2536. **ความเชื่อดั้งเดิมของไทย**. กรุงเทพฯ : โครงการตำรา
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2542. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ :
ราชบัณฑิตยสถาน.
- ศิวัรัตน์ ณ ปทุม และคณะ. 2537. **พฤติกรรมผู้บริโภคชั้นสูง**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่
เซ็นเตอร์.
- ศุภลักษณ์ ผาตศรี และวิไลวรรณ มณีจักร สโนว์. (2555). **วิธีการวิจัยแบบสร้างทฤษฎี**
จากข้อมูล. **วารสารกิจกรรมบำบัด**, 17(3): 30-37.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. 2551. “ธุรกิจหมอดูปี 51-ปี 52 : ลูกค้าใช้บริการเพิ่ม แต่เม็ดเงินรวม
ชะลอตัว”. **ศูนย์วิจัยกสิกรไทย**, 14(2122):ธันวาคม.
- สัจจะ บารมี. 2543. **ตำราหมอดู ไฟยับยี่**. กรุงเทพฯ : หอสมุดกลาง.
- สมจิตร ล้วนจำเริญ. 2549. **พฤติกรรมผู้บริโภค**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- โสรัจ แสนศิริพันธ์. 2524. **โหราศาสตร์ไทยเพื่อชีวิต (เล่ม 1)**. มปท.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2558. **สถาบันอุดมศึกษาในสังกัด**. <http://www.mua.go.th/>. 21 กุมภาพันธ์.
- อำไพพร ธนะภูติ. 2549. **เมื่อผู้หญิงเป็นหมอดู: กรณีศึกษา แม่และหมอดูหญิงใน
เครือข่าย**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.